

منبع شناسی مستشرقان پیرامون سیره پیامبر اکرم ﷺ *

سید محمد موسوی مقدم ** و نجمه ثابت دیوشلی ***

چکیده

مطالعات خاورشناسان درباره اسلام، تاریخ اسلام، حدیث و سیره پیامبر اکرم ﷺ در سده‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته است. بررسی اهداف و انگیزه‌ها، مبانی و روش‌ها و منابع مورد استفاده در این پژوهش‌ها، بایسته بررسی و تحقیق از سوی اندیشمندان مسلمان است. برای نیل به این هدف، بهتر است دیدگاه‌ها، اندیشه‌ها و آثار مستشرقان مورد مطالعه و مذاقه قرار گیرد. در این راستا، معرفی مهم‌ترین آثار آنان اعم از کتاب و مقاله (۷۰ کتاب و ۶۱ مقاله)، درباره اسلام و سیره پیامبر اکرم ﷺ از اهمیت خاصی برخوردار است که در این نوشتار در دو بخش کتاب‌ها (۷۰ کتاب) و مقالات (۶۱ مقاله) معرفی شده‌اند.

کلیدواژگان: منبع‌شناسی، اسلام، تاریخ اسلام، سیره پیامبر ﷺ، خاورشناسان.

* تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۸/۲۵ و تاریخ تأیید: ۱۳۹۲/۱۱/۱۵

** استادیار پردیس فارابی دانشگاه تهران (نویسنده مسئول) Sm.mmoqaddam@ut.ac.ir

*** دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشکده اصول الدین قم Nssabet20@gmail.com

مقدمه

با توجه به افزایش روزافزون مطالعات و پژوهش‌های خاورشناسان در باب تاریخ اسلام و سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در سده‌های اخیر، در این پژوهش، به معرفی مهم‌ترین کتاب‌ها و مقالات آنان پرداخته‌ایم. عناوین کتاب‌ها و مقالات ذیل که به زبان‌های مختلف اروپایی، به ویژه انگلیسی، نگارش یافته‌اند، توسط نویسندگان این نوشتار به فارسی ترجمه شده است. گفتنی است که تعداد کتاب‌های معرفی شده ۷۰ و تعداد مقالات ۶۱ مورد می‌باشد. امید است منبع‌شناسی صورت گرفته در این پژوهش مورد استفاده محققان عرصه استشراق، به ویژه تاریخ اسلام و سیره پیامبر صلی الله علیه و آله، قرار گیرد.

الف) کتاب‌ها

۱. عناوین کتاب‌های لاتین بر اساس نام مشهور مؤلف

1. Abbott, Nabia, **Aishah the Beloved of Mohammed**, Chicago: University of Chicago Press, 1942.

(عایشه محبوب [حضرت] محمد [ص]);

2. Abbott, Nabia, **Studies in Arabic Literary Papyri, I: Historical Texts**, Chicago: University of Chicago Press, 1957; **II: Qur`anic Commentary and Tradition**, Chicago: University of Chicago Press, 1967.

(مطالعاتی در متون ادبی عربی: ۱. متون تاریخی، ۲. تفسیر قرآن و حدیث);

3. Ali, Ameer, **The Spirit of Islam**, London, 1922, etc..

(روح اسلام);

4. Andrae, Tor, **Mohammed, the Man and his Faith**, trans. Theophil Menzel, London, 1936.

([حضرت] محمد [ص]، انسان و باورش);

5. Archer, J. C., **Mystical Elements in Mohammed**, New Haven, 1924.

(عناصر عرفانی در [حضرت] محمد [ص]):

6. Arnold, Sir Thomas Walker, **The Preaching of Islam**, 2nd ed., London, 1913.

(موعظه اسلام):

7. Azami, Muhammad Mustafa, **On Schacht's Origins of Muhammadan Jurisprudence**, Riyadh: King Saud University, 1985.

(در باب مبانی فقه اسلامی ساخت):

8. Azami, Muhammad Mustafa, **Studies in Early Hadith Literature: With a Critical Edition of Some Early Texts**, 3rd ed., Indianapolis: American Trust Publication, 1992.

(مطالعاتی در آثار حدیثی صدر اسلام: با نسخه‌ی انتقادی برخی متون اولیه):

9. Bell, Richard, **The Origin of Islam in its Christian Environment**, London, 1926.

(مبدأ اسلام در محیط مسیحی آن):

10. Berg, Herbert, **The Development of Exegesis in Early Islam: The Authenticity of Muslim Literature From the Formative Period**, Richmond (Surrey): Curzon, 2000.

(رشد و گسترش تفسیر در صدر اسلام: اعتبار آثار اسلامی از دوره‌ی تکوین و شکل‌گیری): ۱۳۳

11. Bodley, R. V. C., **The Messenger; the Life of Mohammed**, Garden City, New York, Doubleday & Company, 1946.

(پیامبر؛ زندگانی [حضرت] محمد [ص]):

12. Cook, Michael, **Early Muslim Dogma: A Source-Critical Study**, Cambridge, 1981.

(اصول اعتقادی مسلمانان صدر اسلام: مطالعه‌ی نقد - منبع):

13. Cook, Michael, **Muhammad**, Oxford: Oxford University Press, 1983.

(حضرت [محمد] ص):

14. Crone, Patricia & Michael Cook, **Hagarism: The Making of Islamic World**, Cambridge: Cambridge University Press, 1977.

(هاجریسیم: ساخت جهان اسلام):

15. Crone, Patricia, **Meccan Trade and the Rise of Islam**, Princeton, NJ, 1987.

(تجارت مکه و ظهور اسلام):

16. Crone, Patricia, **Slaves on Horses: The Evolution of the Islamic Polity**, Cambridge: Cambridge University Press, 1980.

(برندگان روی اسب‌ها: سیر تکاملی حکومت اسلامی):

17. Daniel, Norman, **Islam and the West: The Making of an Image**, Oxford: Oneworld, 1993.

(اسلام و غرب: ساخت یک تصویر):

18. Daniel, Norman, **Islam, Europe, and Empire**, Edinburg: Edinburg University Press, 1966.

(اسلام، اروپا و امپراطوری):

19. Duri, A. A., **The Rise of Historical Writing among the Arabs**, ed. and trans. L. I. Conrad, introd. F. M. Donner,

«قرآن پژوهی خاورشناسان»، سال هشتم، شماره پانزدهم، پاییز و زمستان ۱۳۹۲

Princeton, NJ, 1983.

(رشد و گسترش نوشته‌های تاریخی در میان اعراب)؛

20. Fuck, John, **Die Rolle des Traditionalismus im Islam, Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft**, 1939. English translation: **The Role of Traditionalism in Islam**, trans. Merlin L. Swartz, in his *Studies on Islam*, Oxford, 1981.

(نقش سنت‌گرایی در اسلام)؛

21. Gabrieli, Francisco, **Muhammad and the Conquests of Islam**, London, 1968.

(حضرت) محمد [ص] و فتوحات اسلام)؛

22. Gibb, Sir Hamilton, **Mohammedanism**, London, 1949.

(محمدیسم (اسلام))؛

23. Glubb, John Bagot, **The Empire of the Arabs**, London 1963.

(امپراطوری اعراب)؛

24. Goldziher, Ignaz, **Muhammedanische Studien**, 2vols., Halle, 1888-1890. English translation: **Muslim Studies**, tr. by C. R. Barber & S. M. Stern. London: George Allen and Unwin, 1967-1971.

(مطالعات اسلامی)؛

۱۳۵

25. Guillaume, Alfred, **The Life of Muhammad; a Translation of (Ibn) Ishaq's 'Sirat Rasul Allah'**, London: Oxford University Press, 1955.

(حیات) حضرت) محمد [ص]: ترجمه «سیرت رسول الله» (ابن اسحاق)؛

26. Hoyland, R. G., **Seeing Islam as Other Saw It: A Survey and Evaluation of Christian, Jewish, and Zoroastrian Writings on Early Islam**, Princeton, NJ, 1997.

(اسلام را چگونه ببینید که دیگران دیدند: بررسی و ارزیابی نوشته‌های مسیحی، یهودی و زرتشتی درباره صدر اسلام)؛

27. Ibn Warraq (ed. & trans.), **The Quest for the Historical Muhammad**, Amherst, N.Y.: Prometheus Books, 2000.

(پژوهشی در باب شخصیت تاریخی [حضرت] محمد[ص]):

28. Jeffery, Arthur, **Reader on Islam**, The Hague: Mouton, 1962.

(کسی که درباره اسلام می‌خواند)؛

29. Juynboll, G. H. A., **Encyclopedia of Canonical Hadith**, Leiden, 2007.

(دایرة المعارف احادیث شرعی)؛

30. Kritzeck, James, **Peter the Venerable and Islam**, Princeton, 1964.

(پیتر محترم (مقدس) و اسلام)؛

31. Kung, Hans, et al, **Christianity and the World Religions: Paths of Dialogue with Islam, Hinduism, and Buddhism**, London: Collins Harvill, 1986.

(مسیحیت و ادیان جهان: راه‌های گفتگو با اسلام، هندوئیسم و بودیسم)؛

32. Lecker, Michael, **Muslims, Jews and Pagans: Studies on Early Islamic Medina**, Leiden: E. J. Brill, 1995.

(مسلمانان، یهودیان و کفار: مطالعاتی درباره‌ی شهر مدینه در صدر اسلام)؛

33. Leites, Adrien, **The Time of Birth of Muhammad: A Study in Islamic Tradition**, Ph.D. dissertation (under the supervision of Michael Cook), Princeton University, June 1997.

(زمان تولد [حضرت] محمد [ص]: پژوهشی در سنت اسلامی):

34. Lewis, Bernard, **The Arabs in History**, London, 1950.

(اعراب در تاریخ):

35. Margoliouth, D. S., **Mohammed and the Rise of Islam**, London, 1905.

([حضرت] محمد [ص] و ظهور اسلام):

36. Martin, R. C. (ed.), **Approaches to Islam in Religious Studies**, Tucson, 1985.

(رویکردهای اسلام به مطالعات دینی):

37. Mohar Ali, Muhammad, **Sirat Al-Nabi and the Orientalists**, 1st ed., Madinah: Center for the Service of Sunnah and Sirah, 1997 CE/1417 AH.

(سیره النبی و مستشرقان):

38. Motzki, Harald (ed.), **The Bibliography of Muhammad: The Issue of the Sources**, Leiden: E. J. Brill, 2000.

(کتابشناسی [حضرت] محمد [ص]: مسئله منابع):

39. Muir, Sir William, **The Life of Mahomet**, 4vols., London, 1858-1861. Rev. ed. Edinburgh: John Grant, 1912, 1932.

(حیات [حضرت] محمد [ص]):

40. Muir, Sir William, **The Mohammedan Controversy**, Edinburgh: Clark, 1897.

(مباحثه اسلامی):

41. Mursi at-Tahir, Salwa, **Bidayat al-kitabat at-tarihiyya `inda l-`Arab: Awwal sira fi l-Islam, `Urwa b. az-Zubair b. al-`Awwam**, Beirut, 1995.

(بداية الكتابة التاريخية عند العرب: أول سيرة في الاسلام، عروة بن الزبير بن العوام)؛

42. Nasr, Seyyed Hossein, **Ideals and Realities of Islam**, London: George Allen and Unwin, 1966.

(آرمانها و حقایق اسلام)؛

43. Noth, Albrecht, **The Early Arabic Historical Tradition: A Source-Critical**, trans. M. Bonner, Princeton, 1994.

(سنن تاریخی اعراب اولیه: نقد - منبع)؛

44. Padwick, Constance E., **Muslim Devotions: A Study of Prayer-Manuals in Common Use**, London: S.P.C.K, 1961.

(عبادت‌های مسلمانان: مطالعه‌ای بر کتابچه راهنمای نماز در اصطلاح عام)؛

45. Prideaux, Humphrey, **The True Nature of Imposture Fully Displayed in the Life of Mahomet**, London, 1697.

(ماهیت حقیقی چهره نادرستی که به طور کامل در زندگی [حضرت] محمد [ص] به

تصویر کشیده شده است)؛

46. Roberts, Geoffrey (ed.), **The History and Narrative Reader**, London: Routledge, 2001.

(تاریخ و روایت خوانی)؛

47. Robinson, C. F., **Islamic Historiography**, Cambridge, 2003.

(تاریخ‌نگاری اسلامی)؛

48. Rodinson, Maxime, **Mahomet**, Paris, 1961; trans. Anne Carter, London, 1971.

([حضرت] محمد [ص])؛

49. Rodinson, Maxime, **Muhammad**, Allen Lane the Penguin Press, 1971.

([حضرت] محمد[ص]);

50. Rubin, Uri (ed.), **The Life of Muhammad**, Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 1998.

([حیات] [حضرت] محمد[ص]);

51. Rubin, Uri, **The Eye of the Beholder: The Life of Muhammad as Viewed by the Early Muslims: A Textual Analysis**, ed. Princeton, NJ: The Darwin Press, 1995.

(چشم ناظر: زندگانی [حضرت] محمد[ص] از نگاه مسلمانان صدر اسلام: تحلیلی متنی);

52. Schacht, Joseph, **The Origins Of Muhammadan Jurisprudence**, Oxford: Clarendon Press, 1950.

(مبادی فقه اسلامی);

53. Schoeler, Gregor, **The Biography of Mohammad, Nature and Authenticity**, Translated by Uwe VagelPohl, Edited by James E. Montgomery, Routledge, 2011.

(زندگینامه [حضرت] محمد[ص]، ماهیت و اعتبار آن);

54. Schoeler, Gregor, **The Oral and the Written in early Islam**, trans. U. Vagelpohl, ed. J. Montgomery, London and New York, 2006.

(مطالب شفاهی و مکتوب در صدر اسلام);

55. Torrey, C. C., **The Jewish Foundation of Islam**, New York, 1933.

(اساس و پایه یهودیت در اسلام);

56. Toynbee, Arnold J., **A Study of History**, Vols. 1-6, London, 1934-39.

(مطالعه تاریخ):

57. Trimingham, J. Spencer, **Christianity among the Arabs in Pre-Islamic Times**, London: Longman, 1979.

(مسیحیت در میان اعراب پیش از اسلام):

58. Wansbrough, John, **The Sectarian Milieu: Content and Composition of Islamic Salvation History**, Oxford: Oxford University Press, 1978.

(محیط فرقه‌ای: محتوا و ترکیب تاریخ نجات اسلامی):

59. Watt, W. Montgomery, **Islam and Christianity Today: A Contribution to Dialogue**, London: Routledge, 1983.

(اسلام و مسیحیت امروز: مشارکت در گفتگو):

60. Watt, W. Montgomery, **Islam and the Integration of Society**, London: Routledge & Kegan Paul, 1961.

(اسلام و یکپارچگی جامعه):

61. Watt, W. Montgomery, **Islamic Fundamentalism and Modernity**, London & New York: Routledge, 1988.

(بنیادگرایی اسلامی و مدرنیته):

62. Watt, W. Montgomery, **Islamic Political Thought**, Edinburgh: Edinburgh University Press, 1968.

(تفکر سیاسی اسلام):

63. Watt, W. Montgomery, **Muhammad at Mecca**, Oxford: Clarendon Press, 1953.

(حضرت [محمد] ص [در مکه]):

64. Watt, W. Montgomery, **Muhammad at Medina**, Oxford: Clarendon Press, 1956.

(حضرت [محمد] ص در مدینه)؛

65. Watt, W. Montgomery, **Muhammad, Prophet and Statesman**, Oxford: Oxford University Press, 1961.

(حضرت [محمد] ص، پیامبر و سیاستمدار)؛

66. Watt, W. Montgomery, **Muhammad's Mecca: History in the Qur'an**, Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988.

(مکه [حضرت] محمد [ص]: تاریخ در قرآن)؛

67. Watt, W. Montgomery, **The Encyclopedia of Islam**, Leiden: Brill, 1986-2000.

(دایرة المعارف اسلام)؛

68. Watt, W. Montgomery, **The Influence of Islam on Medieval Europe**, Edinburgh: Edinburgh University Press, 1972.

(تأثیر اسلام بر اروپای قرون وسطی)؛

69. Wensinck, Arent J., **The Muslim Creed**, Cambridge: Cambridge University Press, 1932.

(اعتقادنامه اسلامی)؛

70. Wensinck, Arent J., **Muhammad and the Jews of Medina**, Berlin: K. Schwarz, 1975.

(حضرت [محمد] ص و یهودیان مدینه)؛

ب) مقالات

۱. عناوین مقالات لاتین براساس نام مشهور مؤلف

1. `Arafat, Walid, "Early Critics of the Authenticity of the Poetry of the Sira", **Bulletin of the School of Oriental and African Studies** 21 (1985), 453-63.

(نخستین منتقدان اصالتِ شعر سیره):

2. Article "Arabia", in **The Encyclopaedia of Islam**, 1st edition, Leiden: E. J. Brill, 1913-1942.

(مقاله عربیه):

3. Buhl, Frants, "Muhammad", in **The Encyclopaedia of Islam**, 1st edition, Leiden: E. J. Brill, 1913-1942.

(حضرت [محمد] ص):

4. Carlyle, Thomas, **On Heroes, Hero-worship, and the Heroic in History**, various editions, Lecture II, "The Hero as Prophet: Mahomet: Islam" (8 may 1840).

(درباره قهرمانان، قهرمان پرستی، قهرمانی در تاریخ؛ "قهرمان به عنوان پیامبر:

[حضرت] محمد [ص]: اسلام")؛

5. Crone, P., "Serjeant and Meccan trade", **Arabica** 39 (1992), 216-40.

(سرچینت و کتاب «تجارت مکه»):

6. Duri, A. A., "Al-Zuhri: A Study on the Beginnings of History Writing in Islam", **BSOAS**, xix (1957).

(الزهری: مطالعه‌ای بر اوایل تاریخ‌نگاری در اسلام):

7. Foster, Frank H., "An Autobiography of Mohammed", **The Moslem World**, xxvi (1936).

(حدیث نفس یا سرگذشتی از خود [حضرت] محمد [ص]):

8. Fueck, J., "The Originality of the Arabian Prophet", in Merlin L. Swartz (ed. and trans.), **studies on Islam** (Oxford, 1981): 86-98.

(اصالت پیامبر عربی):

9. Griffith, Sidney H., "The Prophet Muhammad: his Scripture and his Message according to the Christian Apologies in Arabic and Syriac from the First Abbasid Century", in Fahd (ed.), **La vie du Prophete Mahomet**, 99-146.

(پیامبر [حضرت] محمد [ص]: پیام و کتاب مقدس وی بر طبق پژوهش‌های مسیحیت به

زبان سریانی و عربی از اوایل دوره عباسی):

10. Gunther, Sebastian, "Maqatil-literature in medieval Islam", **Journal of Arabic Literature** 25 (1994), 192-212.

(آثار مقاتل در اسلام قرون وسطی):

11. Jeffery, Arthur, "Was Muhammad a Prophet from his Infancy?", **The Muslim World** 20 (1930), 226-34.

(آیا [حضرت] محمد [ص] از کودکی اش یک پیامبر بود?):

12. Jones, J. M. B., "The Chronology of the Maghazi- a Textual Survey", **Bulletin of the School of Oriental and African Studies** 19 (1957), 245-80.

۱۴۳

(تاریخ‌گذاری مغازی - یک تحقیق متنی):

13. Jones, J. M. B., "The Maghazi Literature", in A. F. L. Beeston et al., eds., **Arabic Literature to the End of the Umayyad Period** (Cambridge, 1983): 344-51.

(کتاب‌های مغازی):

14. Koren, J. & Y. D. Nevo, "The Origins of the Muslim Descriptions of the Jahili Meccan Sanctuary", **INES**, 1990.

(اصول و مبانی تعاریف اسلامی از حرم مکه جاهلی)؛

15. Lecker, Michael, "Hudhayfa b. al-Yaman and `Ammar b. Yasir, Jewish converts to Islam", **Quaderni di Studi Arabi**, 11 (1993), 149-62; repr. in Lecker (1998) as article V.

(حذیفه بن الیمان و عمار بن یاسر، یهودیانی که به اسلام گرویده‌اند)؛

16. Lecker, Michael, "The Death of the Prophet Muhammad's Father: Did Waqidi Invent Some of the Evidence", **ZDMG** 145 (1995), 9-27.

(رحلت پدر پیامبر [حضرت] محمد[ص]: آیا واقدی برخی از اسناد و مدارک را جعل

کرده است؟)؛

17. Lecker, Michael, "Waqidi's Account on the Status of the Jews of Medina", in Lecker, **Jews and Arabs in pre-and early Islamic Arabia**, Aldershot 1998.

(گزارش واقدی درباره موقعیت یهودیان مدینه)؛

18. Nevo, Y. D. & J. Koren, "Methodological approaches to Islamic studies", **Der Islam** 68 (1991), 87-107.

(رویکردهای روش‌شناختی به مطالعات اسلامی)؛

19. Peters, F. E., "The Quest for Historical Muhammad", **International Journal of Middle East Studies** 23 (1991), 291-315; repr. in Ibn Warraq (2000: 444-75).

Rubin, Uri, "**Introduction: The Prophet Muhammad and the Islamic Sources**".

(کاوشی در [شخصیت] تاریخی [حضرت] محمد[ص])؛

20. Rubin, Uri, "Meccan Trade and Quranic exegesis (Quran 2: 198)", **BSOAS**, 53 (1990).

(تجارت مکه و تفسیر قرآن (آیه ۱۹۸ سوره بقره):

21. Rubin, Uri, "The 'Constitution of Medina': Some Notes", **Studia Islamica**, 62 (1985).

(قانون اساسی مدینه: برخی یادداشت‌ها):

22. Schacht, Joseph, "A Revaluation of Islamic Tradition", **Journal of the Royal Asiatic Society** 49 (1949), 143-154.

(ارزیابی مجددی از سنت اسلامی):

23. Schacht, Joseph, "On Musa b. Uqba`s Kitab al-Maghazi", **Acta Orientalia** 21 (1953), 288-300.

(در باب کتاب المغازی موسی بن عقبه):

24. Schoeler, Gregore, "Character and authenticity of the Muslim tradition on the life of Muhammad", **Arabica** 48 (2002), 360-6.

(شخصیت و اعتبار سنت اسلامی درباره زندگی [حضرت] محمد [ص]):

25. Serjeant, Robert Bertram, "[Review of] Wansbrough, Quranic Studies", **J. Royal As. Soc.**, 1978.

([بررسی] وانسبرو، مطالعات قرآنی):

۱۴۵ 26. Serjeant, Robert Bertram, "The Constitution of Medina", **IQ**, 8 (1964).

(قانون اساسی مدینه):

27. Serjeant, Robert Bertram, "The Sunna, Jamiah, Pacts with the Yathrib Jews and the Tahrim of Yathrib, Analysis and

Translation of the Documents Comprised in the So-called Constitution of Medina", **BSOAS**, 41 (1979).

(سنت، جامعه، توافق نامه‌ها با یهودیان یثرب و تحریم یثرب، تحلیل و ترجمه اسناد و مدارک موجود در قانون اساسی معروف مدینه)؛

28. Watt, W. Montgomery, "Belief in a High God in Pre-Islamic Mecca", **Journal of Semetic studies** 16 (1971), 35-40.

(اعتقاد به خدای بزرگ در مکه پیش از اسلام)؛

29. Watt, W. Montgomery, "Hanif", in **The Encyclopaedia of Islam**, 2nd edition, Leiden: E.J. Brill, 1961.

(حنیف)؛

30. Watt, W. Montgomery, "The Condemnation of the Jews of Banu Qurayzah", **Muslim World** xlii (1952), 161-171.

(محکومیت یهودیان بنی قریظه)؛

31. Watt, W. Montgomery, "The Dating of the Quran; a Review of Richard Bell's Theories", **Journal of the Royal Asiatic Society** (London, 1957): 46-56.

(تاریخ گذاری قرآن؛ بررسی نظریات ریچارد بل)؛

32. Watt, W. Montgomery, "The early development of the Muslim attitude to the Bible", **Transactions of the Glasgow University Oriental Society**, xvi (1957): 50-62.

(پیدایش اولیه نگرش مسلمانان به کتاب مقدس)؛

33. Watt, W. Montgomery, "The Materials used by Ibn Ishaq" in **Arabic, Persian and Turkish Historiography**, London, 1962.

(مطالبی که توسط ابن اسحاق به کار گرفته شده)؛

34. Watt, W. Montgomery, "The Reliability of Ibn Ishaq's Sources", **La Vie du Prophete Mahomet**, Colloque de Strasbourg (octobre 1980), Paris, 1983, 31-43.

(قابليت اعتماد به منابع ابن اسحاق).

٢. مقالات «دايرة المعارف قرآن» ليدن، اثر جين دمن مكاوليف

(The Articles of "Encyclopedia of the Quran", Jane Dammen McAuliffe)

1. Family of the Prophet, 2002, vol. 2, pp. 176-177 بيت: (اهل)

پيامبر[ص]

2. History and the Quran. 2002, vol. 2, pp. 428-442 (قرآن و تاريخ):

3. Islam. 2002, vol. 2, pp. 565-570 (اسلام):

4. People of the House. 2004, vol. 4, pp. 48-53 (اهل بيت):

5. Sira and the Quran. 2005, vol. 5, pp. 29-51 (سيره نبوى و قرآن):

6. Sunna. 2005, vol. 5, pp. 163-166 (سنت).

٣. مقالات «قرآن: يك دايرة المعارف»، اثر اليور ليمن

(The Articles of "The Quran: An Encyclopedia", Oliver Leaman)

1. Abdu, Muhammad, by: Oliver Leaman, p. 1-2 (عبده، محمد[ص]):

2. Ahl Al-Bayt, by: Oliver Leaman, p. 16-17 (اهل البيت[ع]):

١٤٧ 3. 'A'isha, by: Oliver Leaman, p. 21-26 (عايشه):

4. Ali ibn Abi Talib, by: Arzina R. Lalani, p. 28-32 (على بن):

ابيطالب[ع]

5. Ghadir Khumm, by: Asma Afsaruddin, p. 218 (غدير خم):

6. Muhammad, by: James A. Beverley, p. 419-428 (محمد[ص]):

7. Prophecy, by: Oliver Leaman, p. 506-511 (نبوت)؛
8. Ummuhat Al-Mu'minin, by: Kecia Ali, p. 673-674 (امّهات المؤمنین)؛
9. Wali Issues of Identification, by: Oliver Leaman, p. 678-682 (راه‌های شناسایی ولی)؛
10. Wali / Walaya / Wilaya, by: Arzina R. Lalani, p. 682-686 (ولی، ولیّ، ولایه)؛

۴. مقالات در نقد آراء مستشرقان

(The Articles in Criticism of Orientalists' Views)

1. Review of Orientalists' View on Sira and Historiography (Text in Persian), by: Dr. Muhammad Javad Eskandarlou, Haidar Pasang

(بررسی دیدگاه مستشرقان در مورد سیره و تاریخ‌نگاری (با رویکرد قرآنی)، نوشته: محمد جواد اسکندرلو، حیدر پاسنگ)؛

2. Review of Orientalists' View on the Battles of the Prophet of Islam (Text in Persian), by: Dr. Husain AbdulMuhammadi

(نقد دیدگاه مستشرقان درباره جنگ‌های پیامبر اعظم [ص] (با رویکرد قرآنی)، نوشته: حسین عبدالمحمدی)؛

3. A Review of W. Montgomery Watt's Theory on the Story of the Cranes or Satanic Verses (Text in Persian), by: Dr. Sayyed Muhammad Musavi Moqaddam, Ali Hajavi

(بررسی دیدگاه مونتگمری وات پیرامون افسانه غرانیق، نوشته: سید محمد موسوی مقدم، علی حاجوی)؛

4. Analysis of the Sunnah of the Prophet from the Viewpoint of Orientalists (Text in Persian), by: Dr. Majid Heidarifar, Abdullah

Gholami , Muhammad Ali Hujjati

(سنت پیامبر اعظم[ص] از منظر مستشرقان، نوشته: مجید حیدری فر، عبدالله غلامی، محمدعلی حجتی)؛

5. An Analysis of Pertaining to the Definition of the Prophetic Family (Text in Persian), by: Ali Abdullah Saleh Asani, Dr. Majid Ma'arif, Sumayyah Sadat Itisami

(بررسی مقاله خانواده پیامبر[ص] از دایرة المعارف قرآن لایدن، نوشته: علی عبدالله صالح آسانی، مجید معارف، سمیه سادات اعتصامی)؛

6. Analysis of Article: Muhammad (Text in Persian), by: Dr. Majid Ma'arif, Sumayyeh Sadat Itisami

(بررسی مقاله «محمد[ص]»، نوشته: مجید معارف، سمیه سادات اعتصامی)؛

7. Orientalists' Methods of Tradition Research (Text in Persian), by: Dr. Majid Heidarifar, Muhammad Ali Hujjati

(سنت پژوهی مستشرقان، نوشته: مجید حیدری فر، محمدعلی حجتی)؛

8. The Myth of Gharaniq and the Orientalists' Exploitations (Text in Persian), by: Dr. Sayyed Isa Mustarhami

(افسانه غرانیق و بهره برداری های خاورشناسان، نوشته: سید عیسی مسترحمی)؛

9. Fatima (Text in Persian), by: Dr. Jane Dammen McAuliffe

(فاطمه در قرآن، نوشته: جین دمن مکاولیف)؛

10. An Assessment of the Article (People of the House) in the Encyclopedia of Quran (Text in Persian), by: Ali Abdullah Saleh Asani and Sharon

(خانواده و اهل بیت پیامبر[ص]، نوشته: علی عبدالله صالح آسانی و شارون).